

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

26 päivänä lokakuuta 2021^{i*}

Ennakkoratkaisupyyntö – Yhtäältä Belgian kuningaskunnan hallituksen ja Luxemburgin suurherttuakunnan hallituksen sekä toisaalta Puolan kansantasavallan hallituksen välinen 19.5.1987 allekirjoitettu sopimus, joka koskee sijoitusten keskinäistä edistämistä ja suojaamista –
Väl miesmenettely – Jäsenvaltion sijoittajan ja toisen jäsenvaltion välinen riita –
Kyseisen sopimuksen välityslauseke, joka on ristiriidassa unionin oikeuden kanssa –
Pätemättömyys – Riidan asianosaisten välinen ad hoc -välityssopimus –
Väl miesmenettelyyn osallistuminen – Toisen jäsenvaltion hiljainen tahdonilmaisu välityssopimuksen tekemisestä – Lainvastaisuus

Asiassa C-109/20,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Högsta domstolen (korkein oikeus, Ruotsi) on esittänyt 4.2.2020 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 27.2.2020, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Puolan tasavalta

vastaa

PL Holdings Sàrl,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti K. Lenaerts, jaostojen puheenjohtajat A. Arabadjiev, A. Prechal, K. Jürimäe, S. Rodin ja I. Jarukaitis sekä tuomarit J.-C. Bonichot, M. Safjan, F. Biltgen, P. G. Xuereb, N. Piçarra, L. S. Rossi (esittelevä tuomari) ja A. Kumin,

julkisasiamies: J. Kokott,

kirjaaja: hallintovirkamies C. Strömholm,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 15.3.2021 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Puolan tasavalta, edustajinaan F. Hoseinian, A.-M. Tamminen, J. Tavaststjerna ja M. Wallin, advokater, avustajanaan L. Guterstam,

* Oikeudenkäyntikieli: ruotsi.

- PL Holdings Sàrl, edustajinaan R. Oldenstam, D. Sandberg ja J. Rosell Svensson, advokater, L. Rees-Evans, counsel, P. Paschalidis, advocate, ja S. Fietta, QC,
- Tšekin hallitus, asiamiehinään M. Smolek, J. Vlácil, T. Müller, I. Gavrilova, T. Machovičová ja L. Březinová,
- Saksan hallitus, asiamiehinään J. Möller ja D. Klebs,
- Espanjan hallitus, asiamiehinään S. Centeno Huerta ja J. Ruiz Sánchez,
- Ranskan hallitus, asiamiehinään E. de Moustier ja A. Daniel,
- Italian hallitus, asiamiehinään G. Palmieri ja S. Fiorentino,
- Luxemburgin hallitus, asiamiehinään C. Schiltz, A. Germeaux ja T. Uri,
- Unkarin hallitus, asiamiehinään M. Z. Fehér ja R. Kissné Berta,
- Alankomaiden hallitus, asiamiehinään M. K. Bulterman, C. S. Schillemans ja J. M. Hoogveld,
- Puolan hallitus, asiamiehinään B. Majczyna, M. Rzotkiewicz, M. Martyński, B. Soloch ja J. Jackowska-Majeranowska, avustajanaan J. Zasada, radca prawny,
- Slovakian hallitus, asiamiehinään B. Ricziová,
- Suomen hallitus, asiamiehinään H. Leppo,
- Ruotsin hallitus, asiamiehinään H. Shev, M. Salborn Hodgson, C. Meyer-Seitz, A. M. Runeskjöld, H. Eklinder, R. Shahsvan Eriksson ja J. Lundberg,
- Euroopan komissio, asiamiehinään F. Erlbacher, K. Simonsson, L. Malferrari, T. Maxian Rusche ja E. Ljung Rasmussen,

kuultuaan julkisasiamiehen 22.4.2021 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,
on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee SEUT 267 ja SEUT 344 artiklan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Puolan tasavalta ja PL Holdings Sàrl ja joka koskee sellaisen välityselimen toimivaltaa, joka on antanut kaksi välitystuomiota asianosaisten välisessä riidassa.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Kansainvälinen oikeus

Investointisopimus

3 Yhtäältä Belgian kuningaskunnan hallituksen ja Luxemburgin suurherttuakunnan hallituksen sekä toisaalta Puolan kansantasavallan hallituksen välisen 19.5.1987 allekirjoitetun sopimuksen, joka koskee sijoitusten keskinäistä edistämistä ja suojaamista (jäljempänä investointisopimus), 9 artiklassa määrätään seuraavaa:

”1. a) Sopimuspuolen ja toisen sopimuspuolen sijoittajan välisistä riidoista on tehtävä kirjallinen ilmoitus, johon liitetään yksityiskohtainen muistio, jonka sijoittaja toimittaa asianomaiselle sopimuspuolelle.

b) Tässä artiklassa ’riidalla’ tarkoitetaan riitoja, jotka koskevat pakkolunastusta, kansallistamista tai sijoituksiin vaikuttavia muita samankaltaisia toimenpiteitä, kuten esimerkiksi sijoituksen siirtämistä julkiseen omistukseen, sen saattamista julkiseen valvontaan sekä kaikkia muita esineoikeuksien riistoja tai rajoituksia, jotka toteutetaan julkista valtaa käyttäen ja joista voi aiheutua samankaltaisia seurauksia kuin pakkolunastuksesta.

c) Nämä riidat ratkaistaan mahdollisuuksien mukaan asianomaisten osapuolten sovinnolla.

2. Jos riitaa ei voida ratkaista kuuden kuukauden kuluessa 1 kohdassa tarkoitetun kirjallisen ilmoituksen tekemisestä, se saatetaan välimiesmenettelyyn sijoittajan valinnan mukaisesti johonkin seuraavista elimistä:

a) Tukholman kauppakamarin välitysinstituutti

– –

5. Välityselín perustaa ratkaisunsa:

– riidassa asianosaisena olevan sopimuspuolen kansalliseen oikeuteen siellä, missä sijoitus tehtiin, mukaan lukien lainvalintasäännöt

– tämän sopimuksen määräyksiin

– sijoituksesta tehdyn erityisen sopimuksen ehtoihin

– yleisesti hyväksytyihin kansainvälisen oikeuden sääntöihin ja periaatteisiin.

6. Välitystuomiot ovat lopullisia ja riidan asianosaisia sitovia. Kukin sopimuspuoli sitoutuu panemaan välitystuomiot täytäntöön kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti.”

Sopimus Euroopan unionin jäsenvaltioiden kahdenvälisten investointisopimusten irtisanomisesta

- 4 Euroopan unionin jäsenvaltioiden kahdenvälisten investointisopimusten irtisanomisesta tehdyn sopimuksen (EUVL 2020, L 169, s. 1) 4 artiklan 1 kohdassa määrätään seuraavaa:

”Sopimuspuolet vahvistavat, että [sijoittajan ja kahdenvälisessä investointisopimuksessa osapuolena olevan valtion väliset] välityslausekkeet ovat ristiriidassa unionin perussopimusten kanssa ja että niitä ei siten voida soveltaa. Koska välityslausekkeet ja unionin perussopimukset ovat olleet keskenään ristiriidassa siitä lähtien, kun kahdenvälisen investointisopimuksen viimeisestä osapuolesta tuli Euroopan unionin jäsenvaltio, tällaisen kahdenvälisen investointisopimuksen välityslauseke ei voi toimia välimiesmenettelyn oikeudellisena perustana.”

- 5 Kyseisen sopimuksen 7 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Jos sopimuspuolet ovat sellaisten kahdenvälisten investointisopimusten osapuolia, joiden perusteella vireillä oleva tai uusi välimiesmenettely aloitettiin, niiden on:

- a) keskinäisen yhteistyön puitteissa ja liitteessä C olevan julistuksen perusteella ilmoitettava välitystuomioistuimille [6.3.2018 annetun] tuomion Achmea [(C-284/16, EU:C:2018:158)] oikeudellisista seurauksista, sellaisina kuin ne kuvataan 4 artiklassa; ja
- b) pyydettyä toimivaltaista kansallista tuomioistuinta, mukaan lukien kolmansissa maissa sijaitsevat tuomioistuimet, tarvittaessa kumoamaan välitystuomio tai pidättymään sen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta, jos sopimuspuolet ovat asianosaisina tuomioistuinmenettelyssä, joka koskee kahdenvälisen investointisopimuksen perusteella annettua välitystuomiota.”

Ruotsin oikeus

Välimiesmenettelystä annettu laki

- 6 Välimiesmenettelystä annetun lain (lag (1999:116) om skiljeförfarande), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasiassa, 1 §:n sanamuoto on seuraava:

”Riidat, joista asianosaiset voivat tehdä sovinnon, saadaan määrätä sopimuksin yhden tai usean välimiehen ratkaistaviksi. Tällainen sopimus voi koskea tulevia riitoja sopimuksessa mainituista oikeussuhteista. Riita voi koskea tietyn seikan olemassaoloa.

– –”

- 7 Välimiesmenettelystä annetun lain 2 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Välimiehet voivat tutkia oman toimivaltansa ratkaista riita.

Jos välimiehet ovat päätöksessään katsoleet olevansa toimivaltaisia ratkaisemaan riidan, tähän päätökseen tyytymätön asianosainen voi pyytää, että hovrätt [(hovioikeus)] tutkii kysymyksen. Muutosta on haettava viimeistään 30 päivän kuluttua siitä, kun päätös annettiin tiedoksi asianosaiselle. Välimiehet voivat jatkaa välimiesmenettelyä, kunnes tuomioistuin on antanut ratkaisunsa.

Kun muutosta haetaan välitystuomioon, jolla on ratkaistu toimivaltaa koskeva kysymys, sovelletaan 34 ja 36 §:ää.”

- 8 Kyseisen lain 33 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Välitystuomio on pätemätön

1. jos siinä tutkitaan sellainen kysymys, jota välimiehet eivät Ruotsin lain mukaan saa ratkaista,
2. jos välitystuomio tai sen antamistapa on selvästi ristiriidassa Ruotsin oikeusjärjestyksen perusteiden kanssa, tai

– –”

- 9 Kyseisen lain 34 §:n 2 momentissa säädetään seuraavaa:

”Asianosainen ei voi vedota sellaiseen seikkaan, johon vetoamisesta sen katsotaan luopuneen sen vuoksi, että se on osallistunut menettelyyn esittämättä väitettä, tai muulla tavalla. Pelkästään sen perusteella, että asianosainen on nimennyt välimiehen, ei voida katsoa, että asianosainen olisi hyväksynyt välimiesten toimivallan ratkaista esitetty kysymys. – –”

- 10 Ennakkoratkaisupyynnön mukaan välimiesmenettelystä annetun lain 34 §:n esitöistä ilmenee, että yleisesti voidaan olettaa, että asianosainen, joka osallistuu menettelyyn tekemättä välittömästi väitettä välityselimen toimivallasta, on hyväksynyt kyseisen elimen toimivallan ratkaista riita. Sen seikan, että välityssopimuksen pätevydestä ei ole esitetty väitettä, katsotaan myös voivan johtaa siihen, että sitoumus, jonka mukaan riita on ratkaistava välimiesmenettelyssä, syntyy sopimusoikeuden nojalla. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuimien täsmentää tältä osin, että sopimusoikeuden yleisten sääntöjen perusteella pätevä välityssopimus voi syntyä esimerkiksi asianosaisten konkludenttisen menettelyn tai toisen asianosaisten passiivisuuden seurauksena.

Välimiesmenettelysäännöt

- 11 Tukholman kauppakamarin välitysinstituutin vuoden 2010 välimiesmenettelysääntöjen 2 §:n mukaan aloittamishakemukseen on liitettävä muun muassa ”välityssopimuksen tai välityslausekkeen, johon asiassa vedotaan riidan ratkaisemiseksi, jäljennös tai kuvaus”.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 12 PL Holdings on Luxemburgissa perustettu yhtiö, johon sovelletaan Luxemburgin lakia. Vuosina 2010–2013 PL Holdings hankki kahden puolalaisen pankin osakkeita. Kyseiset pankit sulautuivat vuonna 2013, minkä seurauksena PL Holdings omisti 99 prosenttia sulautumisessa syntyneen uuden pankin osakkeista.
- 13 Heinäkuussa 2013 Komisja Nadzoru Finansowego (rahoitusmarkkinaviranomainen, Puola), joka on Puolassa pankkien ja luottolaitosten valvonnasta vastaava Puolan oikeuden mukaan perustettu elin, päätti PL Holdingsin äänioikeuksien kumoamisesta uuden pankin osakkeiden osalta sekä osakkeiden pakkomyynnistä.

- 14 PL Holdings aloitti välimiesmenettelyn Puolan tasavaltaa vastaan Tukholman kauppakamarin välitysinstituutissa perustetussa välitystuomioistuimessa (jäljempänä välitystuomioistuin).
- 15 PL Holdings vetosi 28.11.2014 päivätyssä aloittamishakemuksessaan investointisopimuksen 9 artiklaan perustellakseen välitystuomioistuimen toimivallan tutkia pääasiassa kyseessä oleva riita. Yhtiö vaati kyseistä tuomioistuinta toteamaan, että Puolan tasavalta oli rikkonut investointisopimusta, ja velvoittamaan kyseisen jäsenvaltion maksamaan vahingonkorvausta korkoineen.
- 16 Puolan tasavalta toimitti vastauksen aloittamishakemukseen 30.11.2014 lähettämällä Tukholman kauppakamarin välitysinstituutin sihteeristölle kirjeen, jossa se ilmaisi aikomuksensa kiistää sen, että se olisi pätevällä tavalla antanut suostumuksen PL Holdingsin aloittamaan välimiesmenettelyyn.
- 17 PL Holdings toimitti välitystuomioistuimeen 7.8.2015 kannekirjelmän, jossa se selitti muun muassa väitteensä, jotka koskevat tämän tuomion 13 kohdassa tarkoitettuja toimenpiteitä.
- 18 Puolan tasavalta kiisti 13.11.2015 päivätyssä vastauksessaan välitystuomioistuimen toimivallan sillä perusteella, että PL Holdings ei ole investointisopimuksessa tarkoitettu sijoittaja.
- 19 Puola esitti 27.5.2016 päivätyssä kirjelmässä välitystuomioistuimen toimivallan kiistämiseksi uuden väitteen, jonka mukaan investointisopimuksen 9 artiklan välityslauseke on unionin oikeuden vastainen.
- 20 Välitystuomioistuin totesi 28.6.2017 antamassaan osatuomiossa, että se on investointisopimuksen 9 artiklan nojalla toimivaltainen. Kyseinen tuomioistuin totesi, että Puola oli rikkonut investointisopimusta määräämällä pakkomyynistä, joka koski PL Holdingsin omistamia uuden puolalaisen pankin osakkeita, ja että PL Holdingsilla oli siten oikeus vahingonkorvaukseen korkoineen.
- 21 Välitystuomioistuin antoi 28.9.2017 lopullisen välitystuomion, jossa se velvoitti Puolan tasavallan maksamaan PL Holdingsille vahingonkorvausta sekä korvaamaan kyseiselle yhtiölle välimiesmenettelystä aiheutuneet kulut.
- 22 Puolan tasavalta nosti 28.9.2017 Svea hovrättissä (Svean hovioikeus, Ruotsi) moitekanteen, jossa se vaati sekä 28.6.2017 että 28.9.2017 annetun välitystuomion kumoamista.
- 23 Kanteensa tueksi Puolan tasavalta väitti ensinnäkin, että SEUT 267 ja SEUT 344 artikla ovat esteenä sille, että jäsenvaltion sijoittajan ja toisen jäsenvaltion välinen sijoituksia koskeva riita saatetaan välityselimen käsiteltäväksi. Puolan tasavallan mukaan investointisopimuksen 9 artikla on näin ollen unionin oikeuden vastainen, mikä merkitsee sitä, että kyseisen artiklan nojalla annetut välitystuomiot ovat ristiriidassa unionin oikeusjärjestyksen perusteiden kanssa, ja tämän seurauksena ne ovat pätemättömiä välimiesmenettelystä annetun lain 33 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdan perusteella. Koska välitystuomioiden pätemättömyys seuraa suoraan unionin oikeuden soveltamisesta, tuomioistuimen on viran puolesta voitava ottaa huomioon pätemättömyys.
- 24 Lisäksi Puolan tasavalta kiisti välimiesmenettelystä annetun lain 34 §:n 2 momentissa säädetyssä määräajassa välitystuomioistuimen toimivallan vedoten investointisopimuksen 9 artiklan pätemättömyyteen. Siinä tapauksessa, että välimiesmenettelystä annetun lain 34 §:n 2 momentin

soveltaminen johtaisi siihen, että Puolan tasavallan esittämä väite toimivallan puuttumisesta jätetään tutkimatta, kyseistä säännöstä ei tule soveltaa, koska se on esteenä unionin oikeuden täydelle vaikutukselle.

- 25 Lopuksi Puolan tasavalta väitti, että se ei ollut luopunut esittämästä väitettä välitystuomioistuimen puuttuvasta toimivallasta ja että sen menettelyä sen jälkeen, kun PL Holdings oli toimittanut välimiesmenettelyn aloittamishakemuksen, ei voitu tulkita hiljaiseksi aikomukseksi tehdä kyseisen yhtiön kanssa ad hoc -välityssopimus erillään investointisopimuksen 9 artiklan välityslausekkeesta.
- 26 PL Holdings kiisti Puolan tasavallan väitteet. Kyseinen yhtiö toi esiin, että pääasiassa kyseessä oleva riita koskee sellaisia kysymyksiä – kuten sitä, onko Puolan tasavalta laiminlyönyt investointisopimukseen perustuvat velvoitteensa, ja sitä, onko yhtiöllä oikeus korvaukseen –, jotka välimiesmenettelystä annetun lain 1 §:n mukaan voidaan ratkaista välimiesmenettelyssä.
- 27 PL Holdingsin mukaan investointisopimuksen 9 artikla merkitsee sitä, että Puolan tasavalta on ehdottanut pätevällä tavalla välimiesmenettelyä, ja kyseinen yhtiö on hyväksynyt ehdotuksen tekemällä välimiesmenettelyn aloittamishakemuksen. Lisäksi PL Holdings väittää, että Puolan tasavalta riitautti välityslausekkeen pätevyyden myöhässä, eikä tuomioistuin voi viran puolesta ottaa kantaa siihen, onko kyseinen lauseke unionin oikeuden vastainen.
- 28 Vaikka investointisopimuksen 9 artiklassa oleva Puolan tasavallan ”ehdotus” välimiesmenettelystä olisikin ollut pätemätön, on pääasian asianosaisten välillä PL Holdingsin mukaan joka tapauksessa tehty ad hoc -välityssopimus Ruotsin oikeuden ja kaupallisen välimiesmenettelyn periaatteiden mukaisesti, kun otetaan huomioon asianosaisten menettely. Tekemällä välimiesmenettelyn aloittamishakemuksen PL Holdings teki nimittäin ehdotuksen, jonka mukaan riita ratkaistaisiin välimiesmenettelyssä samojen ehtojen mukaisesti kuin ne, joista määrätään investointisopimuksen 9 artiklassa, ja Puolan tasavalta on hiljaisesti hyväksynyt tämän ehdotuksen, koska se ei ole pätevällä tavalla kiistänyt välitystuomioistuimen toimivaltaa kyseisen sopimuksen perusteella.
- 29 Svea hovrätt hylkäsi ensimmäisenä oikeusasteena Puolan tasavallan nostaman kanteen. Svea hovrätt katsoi ensinnäkin, että vaikka investointisopimuksen 9 artikla on 6.3.2018 annetun tuomion Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158), jota kyseisen tuomioistuimen mukaan sovelletaan pääasiassa, perusteella pätemätön ja vaikka Puolan tasavallan toisten jäsenvaltioiden sijoittajille tekemä pysyvä ehdotus, jonka mukaan kyseistä sopimusta koskevat riidat ratkaistaan välityselimessä, on siten myös pätemätön, tällainen pätemättömyys ei estä jäsenvaltiota ja toisen jäsenvaltion sijoittajaa tekemästä myöhemmin ad hoc -välityssopimusta saman riidan ratkaisemiseksi. Tällainen ad hoc -välityssopimus perustuu riidan asianosaisten yhteiseen tahtoon, ja se on tehty samojen periaatteiden mukaisesti kuin ne, joita sovelletaan kaupallisessa välimiesmenettelyssä.
- 30 Lisäksi Svea hovrätt katsoi, että pääasiassa kyseessä olevat välitystuomiot koskivat sellaisia kysymyksiä, jotka voitiin ratkaista välimiesmenettelyssä, ja että välitystuomioiden sisältö ei ollut ristiriidassa oikeusjärjestyksen perusteiden kanssa, joten välitystuomioita ei ollut syytä kumota välimiesmenettelystä annetun lain 33 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdan nojalla.
- 31 Lopuksi Svea hovrätt totesi, että Puolan tasavalta oli esittänyt väitteen investointisopimuksen 9 artiklan välityslausekkeen pätevyydestä myöhässä, joten oikeus väitteen esittämiseen oli välimiesmenettelystä annetun lain 34 §:n 2 momentin perusteella menetetty.

- 32 Puolan tasavalta valitti Svea hovrättin ratkaisusta ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen eli Högsta domstoleniin (korkein oikeus, Ruotsi), joka katsoo, että asiassa on riidatonta, että investointisopimuksen 9 artiklan välityslauseke on unionin oikeuden vastainen. Högsta domstolen katsoo kuitenkin, että voidakseen lausua asianosaisten kannoista, jotka on toistettu sille, on tarpeen pyytää unionin tuomioistuimelta ennakkoratkaisua, koska ei ole selvää, miten kyseessä olevia unionin oikeuden määräyksiä on tulkittava nyt käsiteltävässä asiassa.
- 33 Tässä tilanteessa Högsta domstolen päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Seuraako SEUT 267 ja SEUT 344 artiklasta, siten kuin niitä on tulkittu [6.3.2018 annettussa tuomiossa Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158)], että jäsenvaltion ja sijoittajan välinen välityssopimus on pätemätön – kun investointisopimuksessa on välityslauseke, joka on pätemätön sen perusteella, että sopimuksen on tehnyt kaksi jäsenvaltiota –, kun jäsenvaltio luopuu vapaaehtoisesti esittämästä väitteistä toimivallasta sen jälkeen, kun sijoittaja on pannut vireille välimiesmenettelyn?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

- 34 On muistutettava, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kansallisten tuomioistuinten ja unionin tuomioistuimen välille SEUT 267 artiklalla luodussa yhteistyömenettelyssä unionin tuomioistuimen tehtävänä on antaa kansalliselle tuomioistuimelle hyödyllinen vastaus, jonka perusteella kansallinen tuomioistuin voi ratkaista siinä vireillä olevan asian. Unionin tuomioistuimen on tätä silmällä pitäen tarvittaessa muotoiltava sille esitetyt kysymykset uudelleen (tuomio 15.7.2021, Ministrstvo za obrambo, C-742/19, EU:C:2021:597, 31 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 35 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen toteamusten mukaan pääasiassa on riidatonta, että investointisopimuksen 9 artiklan välityslauseke on pätemätön, koska se vaarantaa unionin oikeuden itsenäisyyden, täyden tehokkuuden ja yhtenäisen soveltamisen, ja että välimiesmenettelyä ei voida pätevällä tavalla aloittaa kyseisen välityslausekkeen perusteella.
- 36 Vaikka PL Holdings alun perin aloitti välimiesmenettelyn Puolan tasavaltaa vastaan investointisopimuksen 9 artiklan perusteella, PL Holdings on sen jälkeen väittänyt, että sen tekemää välimiesmenettelyn aloittamishakemusta ei olisi pidettävä tässä artiklassa olevan Puolan tasavallan ehdotuksen, joka koskee asian käsittelemistä välimiesmenettelyssä, hyväksymisenä vaan samansisältöisenä PL Holdingsin ehdotuksena, jonka Puolan tasavalta on implisiittisesti hyväksynyt, kun tämä ei ole riitauttanut välitystuomioistuimen toimivaltaa pätevällä tavalla siinä määrääjässä, josta säädetään kyseiseen välimiesmenettelyyn sovellettavassa Ruotsin oikeudessa. Tällä sopimuksella korvattiin siis PL Holdingsin mukaan mainittu välityslauseke investointisopimuksessa, jota sovellettiin edelleen samassa välimiesmenettelyssä kyseisen uuden oikeusperustan perusteella. Lopulta Puolan tasavallan katsottiin nimittäin rikkoneen investointisopimusta.
- 37 Tässä tilanteessa on katsottava, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ennakkoratkaisukysymyksellään lähinnä, onko SEUT 267 ja SEUT 344 artiklaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jonka mukaan jäsenvaltio voi tehdä toisen jäsenvaltion sijoittajan kanssa ad hoc -välityssopimuksen, jonka perusteella on mahdollista jatkaa välimiesmenettelyä, joka on aloitettu sellaisen välityslausekkeen perusteella, joka on sisällöltään

samanlainen kuin kyseinen ad hoc -sopimus ja joka sisältyy näiden kahden jäsenvaltion välillä tehtyyn kansainväliseen sopimukseen ja joka on pätemätön sen vuoksi, että se on ristiriidassa kyseisten EUT-sopimuksen artiklojen kanssa.

- 38 Aluksi on täsmennettävä, että tämä kysymys perustuu lähtökohtaan, jonka mukaan – kun otetaan huomioon investointisopimuksen 9 artiklan välityslausekkeen pätemättömyys – Puolan tasavalta on asiassa sovellettavan Ruotsin oikeuden mukaisesti hiljaisesti hyväksynyt PL Holdingsin ehdotuksen välimiesmenettelystä, koska se ei ole oikea-aikaisesti kiistänyt välitystuomioistuimen toimivaltaa, ja se on siten tehnyt kyseisen yhtiön kanssa erillisen ad hoc -välityssopimuksen, joka on kuitenkin sisällöltään samanlainen kuin investointisopimuksen 9 artiklaan perustuva välimieslauseke.
- 39 Tässä yhteydessä on muistutettava, että SEUT 267 artiklassa tarkoitettussa menettelyssä, joka perustuu kansallisten tuomioistuinten ja unionin tuomioistuimen tehtävien selkeään jakoon, oikeusriidan tosiseikaston arvioiminen kuuluu kansallisen tuomioistuimen toimivaltaan (tuomio 6.3.2018, SEGRO ja Horváth, C-52/16 ja C-113/16, EU:C:2018:157, 98 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 40 Näin ollen on yksinomaan ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävänä ensin arvioida kaikki pääasiassa kyseessä olevan tilanteen tosiseikat sen selvittämiseksi, onko Puolan tasavalta tahtonut hyväksyä PL Holdingsin ehdotuksen välimiesmenettelystä, minkä Puolan tasavalta kiistää.
- 41 On kuitenkin todettava, että unionin tuomioistuimen käytettävissä olevasta asiakirja-aineistosta ilmenee, että Puolan tasavalta on alusta alkaen kiistänyt, että välitystuomioistuin olisi toimivaltainen investointisopimuksen perusteella. Puolan tasavalta ilmoitti ensinnäkin 30.11.2014 päivätyssä kirjeessään, joka oli toimitettu Tukholman kauppakamarin välitysinstituutin sihteeristölle, aikovansa vedota siihen, että pätevää välityssopimusta ei ole. Tämän jälkeen se kiisti 13.11.2015 välitystuomioistuimeen toimittamassaan vastauksessa kyseisen tuomioistuimen toimivallan sillä perusteella, että PL Holdings ei ollut investointisopimuksessa tarkoitettu sijoittaja. Lopuksi Puolan tasavalta väitti 27.5.2016 päivätyssä kirjelmässään joitakin päiviä sen jälkeen, kun 6.3.2018 annettuun tuomioon Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158) johtaneessa asiassa oli esitetty ennakkoratkaisupyyntö unionin tuomioistuimelle, että välitystuomioistuimella ei ollut toimivaltaa ratkaista pääasiassa kyseessä olevaa riitaa sillä perusteella, että investointisopimuksen 9 artiklan välityslauseke – joka on ainoa peruste, johon PL Holdings vetosi perustellakseen välimiesmenettelyn aloittamishakemuksensa – on pätemätön, koska se on unionin oikeuden vastainen.
- 42 Tässä tilanteessa ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on otettava huomioon Puolan tasavallan koko välimiesmenettelyn aikana esittämät väitteet voidakseen ratkaista, onko kyseinen jäsenvaltio tahtonut tehdä sellaisen ad hoc -välityssopimuksen, joka on sisällöltään samanlainen kuin investointisopimuksen 9 artiklan välityslauseke, vaikka kyseinen lauseke on pätemätön eikä oikeudelliseen perustaan, johon PL Holdings on vedonnut välimiesmenettelyn aloittamiseksi, näin ollen voida vedota. Kyseisen tuomioistuimen on erityisesti varmistuttava siitä, että PL Holdingsin 28.11.2014 päivätystä välimiesmenettelyn aloittamishakemuksesta, joka on tehty Tukholman kauppakamarin välitysinstituutin vuoden 2010 välimiesmenettelysääntöjen 2 §:n mukaisesti, voidaan yhdessä Puolan tasavallan myöhemmän menettelyn kanssa selvästi johtaa kyseisen sijoittajan ja Puolan tasavallan välisen ad hoc -välityssopimuksen olemassaolo ja että kyseinen jäsenvaltio on siten saanut tilaisuuden tehokkaasti riitauttaa tämän sopimuksen pätevyyden välitystuomioistuimessa.

- 43 Näin ollen on todettava, että ainoastaan siinä tapauksessa, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoisi, että Puolan tasavalta on tosiasiallisesti hiljaisesti suostunut siihen, että sitä sitoo tällainen ad hoc -välityssopimus, joka on sisällöltään samanlainen kuin investointisopimuksen 9 artiklan välityslauseke, on tutkittava, onko tällaisen sopimuksen tekeminen tällaisissa olosuhteissa unionin oikeuden mukaista.
- 44 Tässä yhteydessä on muistutettava, että unionin tuomioistuin on todennut, että SEUT 267 ja SEUT 344 artiklaa on tulkittava siten, että ne ovat esteenä jäsenvaltioiden välisen kansainvälisen sopimuksen määräykselle, jonka mukaan jommankumman jäsenvaltion sijoittaja voi toiseen jäsenvaltioon tehtyjä investointeja koskevan riidan yhteydessä käynnistää viimeksi mainittua jäsenvaltiota vastaan menettelyn välimiesoikeudessa, jonka toimivalta tämän jäsenvaltion on hyväksyttävä (tuomio 6.3.2018, Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, 60 kohta).
- 45 Tekemällä tällaisen sopimuksen kyseisen sopimuksen osapuolena olevat jäsenvaltiot sopivat siitä, että ne poistavat tietyt riidat, jotka voivat koskea unionin oikeuden soveltamista tai tulkintaa, omien tuomioistuimiensa toimivallasta ja näin ollen oikeussuojakeinojen järjestelmästä, jonka ne ovat SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan nojalla velvollisia luomaan unionin oikeuden kattamilla aloilla (ks. vastaavasti tuomio 27.2.2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, 34 kohta). Tällainen sopimus voi näin ollen sulkea pois sen, että nämä riidat ratkaistaan tavalla, joka takaa unionin oikeuden täyden tehokkuuden (ks. vastaavasti tuomio 2.9.2021, Komstroy, C-741/19, EU:C:2021:655, 59 ja 60 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 46 Asiassa on riidatonta, että investointisopimuksen 9 artiklan välityslauseke, kuten myös 6.3.2018 annettuun tuomioon Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158) johtaneessa asiassa kyseessä ollut välityslauseke, saattaa johtaa siihen, että välityselin ratkaisee riitoja, jotka voivat koskea unionin oikeuden soveltamista tai tulkintaa. Kyseisellä välityslausekkeella voidaan siten saattaa kyseenalaiseksi paitsi jäsenvaltioiden välinen keskinäinen luottamus myös unionin oikeuden ominaisuuden säilyttäminen, joka taataan SEUT 267 artiklassa tarkoitetulla ennakkoratkaisumenettelyllä. Mainittu lauseke ei näin ollen sovi yhteen SEU 4 artiklan 3 kohdan ensimmäisessä alakohdassa vahvistetun vilpittömän yhteistyön periaatteen kanssa, ja se vaarantaa unionin oikeuden itsenäisyyden, joka vahvistetaan muun muassa SEUT 344 artiklassa (ks. vastaavasti tuomio 6.3.2018, Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, 58 ja 59 kohta). Kuten lisäksi Euroopan unionin jäsenvaltioiden kahdenvälisten investointisopimusten irtisanomisesta tehdyn sopimuksen 4 artiklan 1 kohdassa vahvistetaan, Puolan tasavallan liittyttyä unioniin 1.5.2004 investointisopimuksen 9 artikla ei enää voinut olla sijoittajan ja kyseisen jäsenvaltion välisen välimiesmenettelyn perustana.
- 47 Jos sallittaisiin, että jäsenvaltio, joka on asianosaisena sellaisessa riidassa, joka voi koskea unionin oikeuden soveltamista ja tulkintaa, saattaa kyseisen riidan sellaisen välityselimen käsiteltäväksi, jolla on samat ominaispiirteet kuin välityselimellä, josta määrätään tämän tuomion 44 kohdassa tarkoitetun kaltaisen kansainvälisen sopimuksen pätemättömässä välityslausekkeessa, tekemällä kyseisen lausekkeen kanssa samansisältöisen ad hoc -välityssopimuksen, kierrettäisiin tosiasiaa perussopimuksista ja erityisesti SEU 4 artiklan 3 kohdasta sekä SEUT 267 ja SEUT 344 artiklasta, sellaisina kuin niitä on tulkittu 6.3.2018 annetussa tuomiossa Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158), kyseiselle jäsenvaltiolle seuraavia velvollisuuksia.
- 48 Tällaisella ad hoc -välityssopimuksella olisi nimittäin sen riidan osalta, jonka yhteydessä se on tehty, samat vaikutukset kuin tällaisella lausekkeella. Kyseisen sopimuksen tarkoituksena olisi nimenomaan korvata investointisopimuksen 9 artiklan kaltaiseen määräykseen sisältyvä välityslauseke, jotta sen vaikutukset pysyisivät voimassa siitä huolimatta, että se on pätemätön.

- 49 Lisäksi seuraukset siitä, että asianomainen jäsenvaltio kiertää tämän tuomion 47 kohdassa tarkoitetuista määräyksistä johtuvat velvollisuutensa, eivät ole vähemmän vakavia siitä syystä, että kyse on yksittäistapauksesta, kuten Euroopan komissio on perustellusti todennut. PL Holdingsin oikeudellista lähestymistapaa voitaisiin nimittäin soveltaa lukuisissa riidoissa, jotka voivat koskea unionin oikeuden soveltamista ja tulkintaa, jolloin unionin oikeuden itsenäisyys vaarantuisi toistuvasti.
- 50 On myös todettava, että jokaista jäsenvaltion sijoittajan tekemää välimiesmenettelyn aloittamishakemusta, joka koskee toista jäsenvaltiota näiden kahden jäsenvaltion kahdenvälisessä investointisopimuksessa olevan välityslausekkeen perusteella, voitaisiin kyseisen lausekkeen pätemättömyydestä huolimatta pitää välimiesmenettelyä koskevana ehdotuksena asianomaiselle vastaajana olevalle jäsenvaltiolle, jonka voitaisiin tällöin katsoa hyväksyneen ehdotuksen pelkästään sillä perusteella, että se ei ole esittänyt erityisiä väitteitä ad hoc -välityssopimuksen olemassaoloa vastaan. Tällainen tilanne johtaisi kuitenkin siihen, että välityselimen toimivallan hyväksymistä koskevan sitoumuksen, jonka kyseinen jäsenvaltio on antanut unionin oikeuden vastaisesti ja joka on siten pätemätön, vaikutukset pysyisivät voimassa.
- 51 Lisäksi se, onko välityselimen toimivallan perusta SEUT 267 ja SEUT 344 artiklan kannalta pätevä, ei voi riippua siitä, miten kyseessä olevan riidan asianosaiset menettelevät tai miten menettelee jäsenvaltio, joka on rikkonut kyseisiä artikloja ja näin saanut aikaiseksi välityslausekkeen, jonka nojalla asia saatettiin kyseisen välityselimen käsiteltäväksi, pätemättömyyden. Jos jäsenvaltion menettelystä pääteltäisiin, että se on ilmaissut jonkinlaisen tahdon tunnustaa mainitun välityselimen toimivalta, tämä tahto on välttämättä sama kuin kyseisen välityslausekkeen laatimisen yhteydessä ilmaistu tahto, eikä se näin ollen voi olla perustana tälle toimivallalle.
- 52 Lopuksi on todettava, että 6.3.2018 annetusta tuomiosta Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158) ja unionin oikeuden ensisijaisuuden ja vilpittömän yhteistyön periaatteista seuraa paitsi se, että jäsenvaltiot eivät voi sitoutua jättämään unionin tuomioistuinjärjestelmän ulkopuolelle riitoja, jotka saattavat koskea unionin oikeuden soveltamista tai tulkintaa, mutta myös se, että jos tällainen riita on saatettu välityselimen käsiteltäväksi unionin oikeuden vastaisen sitoumuksen nojalla, jäsenvaltioiden on riitautettava välityselimessä tai toimivaltaisessa tuomioistuimessa sen välityslausekkeen tai ad hoc -välityssopimuksen pätevyys, jonka nojalla asia on saatettu kyseisen elimen käsiteltäväksi.
- 53 Tämä vahvistetaan myös Euroopan unionin jäsenvaltioiden kahdenvälisen investointisopimusten irtisanomisesta tehdyn sopimuksen 7 artiklan b alakohdassa, jossa määrätään, että jos sopimuspuolet ovat sellaisten kahdenvälisen investointisopimusten osapuolia, joiden perusteella vireillä oleva välimiesmenettely aloitettiin, niiden on muun muassa silloin, kun ne ovat asianosaisina tuomioistuinmenettelyssä, joka koskee kahdenvälisen investointisopimuksen perusteella annettua välitystuomiota, pyydettävä toimivaltaista kansallista tuomioistuinta kumoamaan välitystuomio tai pidättymään sen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta tapauksen mukaan. Tätä sääntöä sovelletaan soveltuvin osin tilanteessa, jossa välimiesmenettelyä, joka on alun perin aloitettu sellaisen välityslausekkeen perusteella, joka on pätemätön sen vuoksi, että se on unionin oikeuden vastainen, jatketaan sellaisen ad hoc -välityssopimuksen perusteella, jonka asianosaiset ovat tehneet asiassa sovellettavan kansallisen oikeuden mukaisesti ja joka on sisällöltään samanlainen kuin kyseinen lauseke.

- 54 Näin ollen jäsenvaltion yritys korjata välityslausekkeen pätemättömyys toisen jäsenvaltion sijoittajan kanssa tehdyllä sopimuksella olisi vastoin ensiksi mainitun jäsenvaltion velvollisuutta riitauttaa välityslausekkeen pätevyys, ja se saattaisi näin ollen johtaa kyseisen sopimuksen perustan lainvastaisuuteen, koska se olisi unionin oikeusjärjestystä sääntelevien ja tämän tuomion 46 kohdassa mainittujen perustavanlaatuisten määräysten ja periaatteiden vastainen.
- 55 Näissä olosuhteissa kansallisen tuomioistuimen on hyväksyttävä vaatimus, joka koskee sellaisen välitystuomion kumoamista, joka on annettu SEUT 267 ja SEUT 344 artiklan sekä keskinäisen luottamuksen, vilpittömän yhteistyön ja unionin oikeuden itsenäisyyden periaatteiden vastaisen välityssopimuksen perusteella.
- 56 Esitettyyn kysymykseen on vastattava kaiken edellä esitetyn perusteella, että SEUT 267 ja SEUT 344 artiklaa on tulkittava siten, että ne ovat esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jonka mukaan jäsenvaltio voi tehdä toisen jäsenvaltion sijoittajan kanssa ad hoc -välityssopimuksen, jonka perusteella on mahdollista jatkaa välimiesmenettelyä, joka on aloitettu sellaisen välityslausekkeen perusteella, joka on sisällöltään samanlainen kuin kyseinen ad hoc -sopimus ja joka sisältyy näiden kahden jäsenvaltion välillä tehtyyn kansainväliseen sopimukseen ja joka on pätemätön sen vuoksi, että se on ristiriidassa kyseisten EUT-sopimuksen artiklojen kanssa.

Vaatus tuomion ajallisten vaikutusten rajoittamisesta

- 57 PL Holdings on vaatinut unionin tuomioistuinta siinä tapauksessa, että tämä katsoisi, että SEUT 267 ja SEUT 344 artiklaa on tulkittava siten, että ne ovat esteenä jäsenvaltion ja toisen jäsenvaltion yksityisen sijoittajan välillä tehdylle välityssopimukselle, rajoittamaan nyt käsiteltävässä asiassa annettavan tuomion ajallisia vaikutuksia, jotta tuomio ei vaikuttaisi välimiesmenettelyihin, jotka on aloitettu vilpittömässä mielessä ad hoc -välityssopimusten perusteella ja jotka ovat päättyneet ennen tämän tuomion antamista.
- 58 Jotta tästä vaatimuksesta voitaisiin lausua, on muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tulkinnalla, jonka unionin tuomioistuin SEUT 267 artiklassa sille annettua toimivaltaa käyttäen antaa unionin oikeussäännölle, selvennetään ja täsmennetään kyseisen oikeussäännön merkitystä ja ulottuvuutta niin, että unionin tuomioistuimen tulkinnasta ilmenee, miten tätä oikeussääntöä täytyy tai olisi täytynyt tulkita ja soveltaa sen voimaantulosta lähtien. Tästä seuraa, että tuomioistuimet siis voivat ja niiden täytyy soveltaa näin tulkittua oikeussääntöä myös oikeussuhteisiin, jotka ovat syntyneet ja jotka on perustettu ennen tulkintapyyntöä koskevaa tuomiota, jos edellytykset kyseisen oikeussäännön soveltamista koskevan asian käsittelylle toimivaltaisissa tuomioistuimissa muuten täyttyvät (tuomio 17.3.2021, Academia de Studii Economice din București, C-585/19, EU:C:2021:210, 78 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 59 Unionin tuomioistuin voi ainoastaan täysin poikkeuksellisissa tapauksissa unionin oikeusjärjestykseen kuuluvaa yleistä oikeusvarmuuden periaatetta soveltaen rajoittaa kaikkien asianomaisten henkilöiden mahdollisuutta vedota sen tulkitsemaan säännökseen tai määräykseen vilpittömässä mielessä perustettujen oikeussuhteiden pätevyyden kyseenalaistamiseksi. Jotta tällainen rajoittava päätös voitaisiin tehdä, kahden olennaisen edellytyksen, eli asianomaisten vilpittömän mielen ja vakavien vaikeuksien uhan, on täyttyttävä (tuomio 17.3.2021, Academia de Studii Economice din București, C-585/19, EU:C:2021:210, 79 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 60 Unionin tuomioistuin on tarkemmin ottaen tullut tällaiseen tulokseen vain hyvin täsmällisesti määritetyissä olosuhteissa muun muassa silloin, kun on ollut olemassa sellaisten vakavien taloudellisten seurausten vaara, joita aiheutuisi erityisesti vilpittömässä mielessä perustettujen sellaisten oikeussuhteiden lukuisuudesta, jotka perustuivat pätevästi voimassa olevana pidettyyn säännöstyön, ja kun on ollut ilmeistä, että objektiivinen ja huomattava epäselvyys – johon oli mahdollisesti myötävaikuttanut myös muiden jäsenvaltioiden tai Euroopan komission toiminta – unionin säännösten tai määräysten ulottuvuudesta oli saanut yksityiset ja kansalliset viranomaiset toimimaan unionin oikeuden vastaisesti (tuomio 17.3.2021, Academia de Studii Economice din București, C-585/19, EU:C:2021:210, 80 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 61 On vielä muistutettava, että sellaisen tulkinnan, jonka unionin tuomioistuin antaa unionin oikeuden säännökselle tai määräykselle SEUT 267 artikla nojalla, vaikutusten ajallinen rajoitus voidaan tehdä ainoastaan siinä samassa tuomiossa, jossa annetaan pyydetty tulkintaratkaisu. Kyseisellä periaatteella varmistetaan jäsenvaltioiden ja muiden oikeussubjektien yhdenvertainen kohtelu unionin oikeuteen nähden ja täytetään samalla oikeusvarmuuden periaatteesta johtuvat vaatimukset (tuomio 23.4.2020, Herst, C-401/18, EU:C:2020:295, 57 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 62 PL Holdings väittää ensinnäkin vilpittömää mieltä koskevan edellytyksen osalta, että nyt käsiteltävä asia on ensimmäinen asia, jossa unionin tuomioistuinta pyydetään ottamaan kantaa pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen ad hoc -välityssopimuksen pätevyteen. Kyseisen välityssopimuksen tekemisen yhteydessä mikään ei viitannut siihen, että se olisi unionin oikeuden vastainen, koska unionin tuomioistuimen 6.3.2018 antama tuomio Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158) on annettu 28.6.2017 ja 28.9.2017 annettujen välitystuomioiden jälkeen. Lisäksi PL Holdings vetosi Puolan tasavallan menettelyyn – mukaan lukien tämän osallistuminen välimiesmenettelyyn – esittämättä oikea-aikaisesti väitettä välitystuomioistuimen toimivallan puuttumisesta unionin oikeuden perusteella.
- 63 PL Holdings väittää toiseksi vakavia vaikeuksia koskevan edellytyksen osalta, että nyt käsiteltävässä asiassa annettava tuomio voi vaikuttaa suureen määrään yksittäisiä toimijoita, jotka ovat tehneet jäsenvaltioiden kanssa välityssopimuksia erityyppisten sopimusten puitteissa. PL Holdingsin mukaan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä mikään ei myöskään viittaa siihen, että vakavien vaikeuksien käsite ei voisi kattaa tilannetta, jossa unioniin sijoittautuneen PL Holdingsin kaltaisen yhtiön, joka toimii vilpittömässä mielessä, omaisuutta on ensin pakkolunastettu lainvastaisesti ja unionin oikeuden vastaisesti loukatun erityisesti SEUT 49 ja SEUT 54 artiklassa taattua sijoittautumisvapautta ja jolta on sen jälkeen evätty Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklassa määrätty oikeus tehokkaaseen oikeussuojaan.
- 64 Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 84 kohdassa, SEUT 267 ja SEUT 344 artiklan tulkintaan liittyvät nyt käsiteltävän asian kannalta merkitykselliset seikat käyvät suoraan ilmi 6.3.2018 annetusta tuomiosta Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158), jonka ajallisia vaikutuksia unionin tuomioistuin ei ole rajoittanut.
- 65 Jos jäsenvaltion sallittaisiin korvata jäsenvaltioiden väliseen kansainväliseen sopimukseen sisältyvä välityslauseke tekemällä ad hoc -välityssopimus, jotta kyseisen lausekkeen nojalla aloitettu välimiesmenettelyä voitaisiin jatkaa, tämä merkitsisi sitä, että – kuten tämän tuomion 47 kohdassa on todettu – kyseiselle jäsenvaltiolle perussopimuksista ja erityisesti SEU 4 artiklan 3 kohdasta ja SEUT 267 ja SEUT 344 artiklasta, sellaisina kuin niitä on tulkittu 6.3.2018 annetussa tuomiossa Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158), seuraavia velvollisuuksia kierrettäisiin.

- 66 Näin ollen nyt kyseessä olevan tuomion ajallisten vaikutusten rajoittaminen merkitsisi tosiasiaa sitä, että unionin tuomioistuimen 6.3.2018 antamassa tuomiossa Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158) kyseisistä määräyksistä antaman tulkinnan vaikutuksia rajoitettaisiin.
- 67 Väitettyjen vakavien vaikeuksien osalta on lisäksi todettava, että siltä osin kuin on ensinnäkin kyse väitetyistä vaikutuksesta, joka nyt kyseessä olevalla tuomiolla voisi olla jäsenvaltioiden tekemiin välityssopimuksiin, jotka koskevat erityyppisiä sopimuksia, nyt kyseessä olevassa tuomiossa annettussa unionin oikeuden tulkinnassa viitataan ainoastaan pääasiassa kyseessä olevan kaltaisissa olosuhteissa, jotka on esitetty tiivistetysti muun muassa tämän tuomion 65 kohdassa, tehtyihin ad hoc -välityssopimuksiin.
- 68 Toiseksi unionin oikeuteen perustuvien PL Holdingsin subjektiivisten oikeuksien suoja on taattava jäsenvaltioiden tuomioistuinjärjestelmässä eli tässä tapauksessa Puolan tuomioistuinjärjestelmässä. Jos näiden oikeuksien suojassa osoitettaisiin olevan PL Holdingsin väittämä aukko, tämä aukko olisi korjattava kyseisessä järjestelmässä ja tarvittaessa yhteistyössä unionin tuomioistuimen kanssa tämän toimivallan puitteissa, eikä tällaisella aukolla voitaisi perustella tämän tuomion 65 kohdassa mainittujen perustavanlaatuisien määräysten ja periaatteiden noudattamatta jättämisen suvaitsemista.
- 69 Näin ollen PL Holdingsin vaatimus siitä, että nyt käsiteltävässä asiassa annettavan tuomion vaikutuksia rajoitetaan ajallisesti, on hylättävä, eikä asiassa ole tarpeen tarkastaa, onko PL Holding toiminut vilpittömässä mielessä.

Oikeudenkäyntikulut

- 70 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

SEUT 267 ja SEUT 344 artiklaa on tulkittava siten, että ne ovat esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jonka mukaan jäsenvaltio voi tehdä toisen jäsenvaltion sijoittajan kanssa ad hoc -välityssopimuksen, jonka perusteella on mahdollista jatkaa välimiesmenettelyä, joka on aloitettu sellaisen välityslausekkeen perusteella, joka on sisällöltään samanlainen kuin kyseinen ad hoc -sopimus ja joka sisältyy näiden kahden jäsenvaltion välillä tehtyyn kansainväliseen sopimukseen ja joka on pätemätön sen vuoksi, että se on ristiriidassa kyseisten EUT-sopimuksen artiklojen kanssa.

Allekirjoitukset

¹ — Tämän tuomion 45 kohtaan on tehty kielellisiä muutoksia sen ensimmäisen julkaisemisen jälkeen.